روزنامه شرق

دوشنبه ۳ دی ۱۴۰۳
۲۱ جمادی‌الثانی ۱۴۴۶
۲۳ دسامبر ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۵۰۰۷
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

رهبر انقلاب در جمع هزاران نفر از مداحان و شاعران اهل‌بیت(ع):

جمهوری اسلامی برای هر اقدامی در منطقه نیاز به نیروی نیابتی ندارد

۲

در «شرق» امروز می‌خوانید: امضای بایدن پای لایحه جلوگیری از تعطیلی دولت فدرال • گفت‌وگو با مجید توکلی کارگردان فیلم «عزیز»؛ در سال‌های اخیر مسیر بسیاری از فیلم‌سازان تغییر کرد

کارت زرد شورا به انتصابات شبانه برخی از مدیران دولت سیزدهم در شهرداری پایتخت

جاماندگان در «بهشت»

نورا حسینی: علیرضا زاکانی در روزهایی که وضعیت هوای تهران قرمز بود، در یک گفت‌وگوی تلویزیونی شرکت کرد و گفت شهرداری تهران به تکالیفی که قانون هوای پاک بر عهده‌اش گذاشته، عمل کرده و حاضر است به دیگر دستگاه‌ها هم در این زمینه کمک کند.شهردار تهران در این گفت‌وگو دوباره وعده ورود اتوبوس‌های برقی و واگن به متروی تهران را مطرح کرد. او به خودش در این زمینه نمره خوبی داد. نمره قبولی شهردار تهران به خودش در حوزه مهار آلودگی هوا فقط واکنش کاربران فضای مجازی را در پی نداشت، بلکه برخی از اعضای شورای شهر این‌گونه سخن‌گفتن را نمک‌پاشیدن بر روی زخم مردم دانسته که سرمایه‌های اجتماعی شهرداری را از بین می‌برد. مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران، به رسانه‌ها یادآوری کرد که منظور شهردار این نبوده که هوای تهران خوب است، بلکه منظور اقداماتی است که شهرداری تهران در این راستا انجام داده. شهردار در گفته‌های خود به کارهایی اشاره کرد که برخی از آنها انجام شده و ما منتظریم باقی برنامه‌ها نیز عملیاتی شود. اما به‌طور کلی آنچه ما بر آن تأکید داریم، این است که هوای تهران نه‌تنها مناسب نیست، بلکه در شرایط بسیار بدی است؛ اما شهرداری آن وظایفی را که بر عهده داشته، به‌ویژه در زمینه پیگیری انجام معاینه فنی و اتوبوسرانی و مترو، تا حد امکان انجام داده است. اگر هنوز اصطلاحا نتیجه به کف خیابان نرسیده، مربوط به موارد و مسائلی است که واقعا خارج از اختیارات شهرداری بوده؛ به‌عنوان مثال درباره موضوع خرید دو هزار دستگاه اتوبوس در بهترین شرایط، ماهانه تنها ۵۰ دستگاه تحویل داده می‌شود. حدود دوهزارو ۵۰۰ دستگاه از خارج خریداری شده که منتظر هستند تا هرچه زودتر برسند.

گزارش تیتر یک را در صفحه ۱۰ بخوانید

نگاهی به روابط ایران و قاره سبز در سالی که گذشت، در گفت‌وگو با علی ماجدی

گفت‌وگوهای ژنو دیر شروع شد

۲۰۲۴، سال تصاعد تنش بی‌سابقه با اروپا بود و ۲۰۲۵ سال امید به بهبود روابط

این گفت‌وگو را در صفحه ۲ بخوانید. عکس: سهند تاکی، شرق

نگاهی به وضعیت اعتماد به پیام‌رسان‌های داخلی

بومی‌های ناامن؟

صفحه ۴

یادداشت

ترکیه با تأسیس شبکه فارسی‌زبان در پی چیست؟

احسان هوشمند

کمتر از سه ماه پس از آنکه محمد زاهد سباچی، رئیس تی‌آرتی، یعنی رادیو و تلویزیون دولتی ترکیه، خبر داد که شبکه فارسی تی‌آرتی ترکیه تا پیش از آغاز سال نو مسیحی شروع به کار می‌کند، این شبکه فارسی‌زبان در ترکیه، فعالیت خود را آغاز کرد. آغاز به کار این شبکه فارسی‌زبان درست زمانی روی می‌دهد که نقش مؤثر ترکیه در روندهای جاری و تحولات سیاسی اخیر سوریه بیش‌ازپیش رسانه‌ای شده است. زاهد سباچی، مدیر شبکه رادیو و تلویزیون دولتی ترکیه، در مراسم افتتاحیه سال تحصیلی نو در دانشگاه اولوداغ در اظهاراتی مداخله‌جویانه درباره ایران گفت: «ما تا پایان سال جاری شبکه تی‌آرتی فارسی را افتتاح خواهیم کرد. ما باید ایران را ناراحت و اذیت کنیم، باید ایران را آشفته کنیم!». او درباره این روند گفت «ترکیه تنها کشوری است که در مقابل بحران‌های بین‌المللی به‌تنهایی قد علم کرده و رجزخوانی می‌کند. ترکیه تنها دولتی است که تلاش می‌کند روند بحران‌های بین‌المللی را به اطلاع افکار عمومی جهان برساند. به این سبب بیش‌ازپیش هدف قرار گرفته است... . مجبور هستیم که با افتتاح کانال تلویزیونی فارسی، ایران را به‌شدت ناراحت کنیم». این سخنان که از طرف مدیر شبکه دولتی رادیو و تلویزیون ترکیه بیان شد، معرف اهداف ترکیه در درون ایران است، به گونه‌ای که پیش از آغاز به کار شبکه فارسی تی‌آرتی مدیر ارشد این شبکه اهداف تأسیس شبکه را به‌روشنی و بدون هیچ پرده‌پوشی در یک جلسه عمومی بیان می‌کند و هدف از تأسیس چنین شبکه‌ای را آشفته‌سازی ایران عنوان می‌کند. آیا هم‌زمانی رویدادهای سوریه و اقدامات ترکیه برای سرنگونی رژیم بشار اسد و آغاز به کار شبکه فارسی‌زبان تی‌آرتی ترکیه تصادفی است یا اینکه با دقت این زمان برای آغاز به کار شبکه تعریف شده بود؟ دولت ترکیه در کنار دیگر فعالیت‌های مرتبط با ایران، با تأسیس شبکه فارسی‌زبان تی‌آرتی در پی چه اهدافی است؟

پس از روی‌کارآمدن حزب اسلام‌گرای آ.ک.پ در سال ۲۰۰۲ بسیاری از نیروهای سیاسی رقیب ایرانی از تندروهای اصولگرا تا اصلاح‌طلبان و دیگر جریان‌های معتدل مذهبی منتقد وضع موجود معروف به نوگرایان دینی، هرکدام با انگیزه‌های ویژه خود در ایران از به قدرت رسیدن این حزب استقبال کردند. بی‌آنکه با دقت و به صورت جدی به بررسی ابعاد این دگرگونی در فضای سیاسی ترکیه پرداخته شود. این سنت مألوفی در دهه‌های اخیر ایران است که نیازی به بررسی و مطالعه و تعمق درباره پدیده‌های سیاسی و اجتماعی و ابعاد و ریشه‌ها و کارکردها و پیامدهای آن وجود ندارد و بسته به شرایط و موقعیت با تصمیم‌های آنی و بی‌مطالعه، اقداماتی انجام می‌شود و در صورت خطا بودن تصمیم‌ها و مواضع و سیاست‌ها و اقدامات هم کسی درباره هزینه‌های چنین خطاهایی مورد پرسش قرار نمی‌گیرد.

از همان آغاز به کار دولت ائتلافی به نخست‌وزیری آقای رجب طیب اردوغان، این حزب سیاست منطقه‌ای خود را بر مبنای تنش صفر با همسایگان تعریف کرد. اما دیری نپایید که در پی سلسله اعتراضات در کشورهای آفریقایی و آسیای جنوب غربی موسوم به بهار عربی، دولت ترکیه فاز جدیدی از دخالت‌های گسترده و بی‌حدومرز خود را در منطقه آغاز کرد. دخالت این کشور در رویدادهای تونس و مصر و لیبی و سوریه و حتی اعتراضات عراق به صورت علنی، گسترده و حتی در برخی مواقع حمایت از گروه‌های معارض نظامی و تروریست‌هایی مانند داعش و نیز حضور نظامی ارتش ترکیه در عراق و سوریه و لیبی در میانه تحولات بود. نخستین تقابل‌ها میان سیاست‌های منطقه‌ای دولت ترکیه به رهبری آقای اردوغان با ایران در جریان بحران عراق در دوره نخست‌وزیری آقای نوری مالکی روی داد. با آغاز اعتراضات بخشی از جامعه سنی‌مذهب عراق در سال ۲۰۱۲ در استان انبار و برخی نقاط دیگر و تشدید بمب‌گذاری‌های القاعده عراق و افزایش تنش میان نوری مالکی با طارق هاشمی، معاون وقت رئیس‌جمهوری عراق، طارق هاشمی پس از سفر به عربستان به ترکیه گریخت. ترکیه از این دوره به اعمال فشار به دولت عراق و در مقابل نزدیکی به حزب دموکرات کردستان عراق و نیز جریان‌های معترض سنی‌مذهب عراق پرداخت. ترکیه در این دوره به کمک داعش در عراق پرداخت. با آغاز اعتراضات سیاسی در سوریه و سپس حضور گروه‌های مسلح در این کشور ترکیه به دخالت همه‌جانبه و گسترده و آشکار در این بحران پرداخت. این رویدادها موجب تشدید رقابت‌های منطقه‌ای میان ترکیه با ایران شد. در بعد داخلی نیز حمایت آشکار ترکیه از برخی افراد تجزیه‌طلب ایرانی و حتی ارائه خدمات به این دسته در ترکیه ادامه داشت. با آغاز دور جدید بحران قفقاز از سال ۲۰۲۰، ترکیه به حمایت نظامی گسترده‌ای از باکو پرداخت و حتی به تحریک و ترغیب باکو، به اشغال جنوب ارمنستان و استان سیونیک پرداخت تا ایران در مرزهای شمال غربی و شمالی خود دچار خفگی ژئوپلیتیک شود. هم‌زمان با این رویدادها فعالیت‌های راهبردی و نیز رسانه‌ای ترکیه در تقابل با ایران افزایش یافت. ازجمله این اقدامات تأسیس مؤسسه مطالعاتی ایرام (iram) در سال ۲۰۱۶ است که به صورت ویژه بر ایران و تحولات ایران و رصد اوضاع ایران تمرکز دارد. این مؤسسه زیر نظر مقامات ارشد و نهادهای امنیتی ترکیه فعالیت می‌کند. این نخستین باری است که در سده معاصر چنین توجه گسترده‌ای از سوی ترکیه معطوف به ایران می‌شود. مطالعات مربوط به سیاست داخلی، اقتصاد، انرژی، جامعه و فرهنگ، شیعه‌شناسی و مسائل امنیتی و مسائل منطقه‌ای مرتبط با ایران از مهم‌ترین حوزه‌های مورد توجه مرکز مطالعات راهبردی ایران در ترکیه یا ایرام است. هدایت پایان‌نامه‌های تحصیلی با حمایت مالی، دعوت از چهره‌های علمی و سیاسی ایرانی برای حضور در این مؤسسه و ارائه سخنرانی، حضور مطالعاتی در ایران، برگزاری کنفرانس‌ها و میزگردهای مختلف با محوریت مسائل ایران ازجمله فعالیت‌های این مؤسسه است.

در کنار این فعالیت‌های راهبردی و سیاسی دولت ترکیه از حوزه هنر و فرهنگی نیز غافل نبوده است و حتی به ترغیب بخش خصوصی برای ورود به این حیطه نیز منجر شده است. در همین زمینه ماهواره ترک‌ست دولت ترکیه، مجوز پخش کانال تلویزیونی خصوصی به نام «Persiana Türkiye پرشیانا ترکیه» را صادر کرد. کانال تلویزیونی گروه رسانه‌ای پرشیا که دارای یک شرکت تولیدی فعال در برنامه‌های تلویزیونی، رادیویی، مجلات و رویدادهای فرهنگی و هنری است، افتتاح شد. در دو سال گذشته گروه رسانه‌ای و کانال تلویزیونی «پرشیانا ترکیه»، جشنواره‌های موسیقی و تعداد زیادی برنامه‌های فرهنگی و هنری در ترکیه برگزار کرد. همچنین برنامه‌های ویژه با حضور هنرمندان ترکیه‌ای و بین‌المللی از شبکه تلویزیونی جدید این گروه رسانه‌ای پخش و شوهای تلویزیونی ویژه را برگزار می‌کند.

یکی دیگر از فعالیت‌های مداخله‌گرایانه ترکیه درباره ایران که اقدامی نامناسب و در تقابل با حسن هم‌جواری دو کشور است، راه‌اندازی و فعالیت مرکز مطالعات تبریز در ترکیه است. این مرکز که با حضور چند نفر از تجزیه‌طلبان پان ترک ایرانی مستقر در ترکیه و حضور نهادهای امنیتی ترکیه فعالیت خود را آغاز کرده، در تلاش است که با تولید محتوا به فعالیت‌های افراطی قوم‌گرا در ایران جهت دهد. موضوعی که به صورت علنی تاکنون واکنش وزارت امور خارجه و دیگر نهادهای ایرانی را در پی نداشته است. مروری بر اقدامات و رویکردهای ترکیه درباره ایران نشان می‌دهد هرچند ترکیه به‌شدت متمرکز بر مباحث قومی و تحریک افراط‌گری قومی و پان‌ترکیسم در ایران است اما این تنها هدف ترکیه نیست و ترکیه اهداف راهبردی متنوعی را برای تضعیف نقش ایران در منطقه و تضعیف توان داخلی تعقیب می‌کند. ترکیه در این راه استفاده از نیروهای نفوذی را نیز به فرصتی برای پیشبرد اهداف خود در ایران قلمداد می‌کند.

در سال‌های گذشته در ارتباط با فعالیت‌های مغایر با حسن هم‌جواری دولت ترکیه، در ایران اقدامات و پیگیری‌های دیپلماتیک محسوسی انجام نشده و نارضایتی کشورمان از فعالیت مؤسساتی مانند مؤسسه مطالعات تبریز و دیگر مراکز ضد ایرانی به اقدامات تلافی‌جویانه‌ای منجر نشده است. هرچند ممکن است استدلال شود که مؤسسات وابسته به نهادهای امنیتی ترکیه مثل مؤسسه مطالعات تبریز در داخل کشور ایران نفوذ بسیار ناچیز و غیرمحسوسی دارند، اما این وضعیت موجب نمی‌شود تا دستگاه سیاست خارجی درباره وظایف ذاتی خود در دفاع از منافع ملت ایران کوتاهی کند. در سال‌های گذشته برخی تحلیلگران و نیروهای سیاسی خواهان استفاده از ظرفیت علویان ترکیه و ناراضیان کُرد ترکیه‌ای برای تأسیس مؤسساتی مانند مؤسسه مطالعات علویان و نیز مؤسسه مطالعات دیاربکر در ایران شده‌اند اما دولت ایران دراین‌باره به صورت واقع‌بینانه و معقولی چنین اجازه‌ای را صادر نکرده است و در این شرایط ایران استفاده از ابزارهای قومی و مذهبی برای اعمال فشار به ترکیه را ضروری ندانسته است. اما استمرار فعالیت‌های ضد ایرانی ترکیه نمی‌تواند همچنان بی‌واکنش بماند. همچنین تلاش‌های ترکیه در قفقاز نیز از همین قاعده قوم‌گرایانه و برنامه‌های ترک‌گرایانه ناشی می‌شود. موضوعی که در صورت اصرار بر ادامه آن، ممکن است موجب واکنش‌های مشابه در ایران و منطقه شود. استفاده ابزاری از قوم‌گرایی چه از سوی ترکیه انجام شود، چه از سوی ایران، بازی دو سر باختی است که مغایر منافع دو کشور محسوب می‌شود. هرچند ابعاد جمعیتی و ظرفیت‌های درخورتوجه علویان و کُردهای ترکیه برای دخالت‌های مشابه از طرف ایران ممکن است وسوسه‌برانگیز باشد ولی ادامه این رویکردها می‌تواند به صورت پیش‌بینی‌ناپذیری منافع هر دو کشور را درگیر خود کند. پس عقل و تدبیر حکمرانی این ضرورت را هویدا می‌کند که ایران و ترکیه با ابزارهای مؤثر دیپلماتیک برای کاهش مسائل موجود اقدام کنند تا راه برای تقویت همه‌جانبه مناسبات بیش‌ازپیش هموار شود. تجربه پیمان‌های منطقه‌ای مانند سعدآباد، بغداد و سنتو با درنظرگرفتن شرایط جدید جهانی و منطقه‌ای می‌تواند راهنمای دو کشور برای طراحی آینده‌ای مبتنی بر همکاری‌های دوجانبه باشد. در غیراین‌صورت بازنده استمرار این روند منافع هر دو کشور خواهد بود.

سرمقاله

چرا زیرساخت و تولید ناکافی شد؟

حمزه نوذری
جامعه‌شناس و استاد دانشگاه

چرا اوضاع زیرساخت کشور بسامان نیست و دچار مشکل شده است؟ بحران‌های اقتصادی و کمبود برق و گاز را که دامن‌گیر کشور شده است، چگونه می‌توان توضیح داد؟ مسئله ناکافی‌بودن انرژی و بحران‌های اقتصادی، صنعتی و محیط زیست را چگونه می‌توان تبیین کرد؟ آیا مسئله آن‌گونه که برخی معتقدند از ابتدای دهه ۱۳۸۰ و با به قدرت رسیدن دولت‌های نهم و دهم شکل گرفت یا مسئله را باید عمیق‌تر و قبل از دهه ۱۳۸۰ درک کرد. آیا از درون سنت جامعه‌شناسی می‌توان چارچوبی برای تحلیل وضعیت نابسامان صنعت و ناکافی‌بودن زیرساخت‌ها ارائه کرد؟ گاهی گفته می‌شود مسئله و بحران زمانی آغاز شد که رویکرد دولت به سمت نولیبرالیسم کشیده شد و سیاست‌های نولیبرالیسم در کشور رقم خورد. گروهی معتقدند مسئله ناترازی و چالش تأمین گاز و برق ریشه در هدایت اقتصاد از طرف دولت یا همان اقتصاد برنامه‌ریزی‌شده و مسئله قیمت دارد. در این نوشتار می‌کوشم از زاویه متفاوتی مسئله ناترازی‌ها و کمبودها در زیرساخت را توضیح دهم.

تنش میان عقلانیت صوری و عقلانیت ذاتی

یکی از مهم‌ترین مفاهیم در علم جامعه‌شناسی برای توضیح مسائل، مفهوم عقلانیت است. وبر، جامعه‌شناس معروف آلمانی، ابتدای قرن بیستم در کتاب اقتصاد و جامعه از دو نوع عقلانیت سخن می‌گوید: عقلانیت صوری و عقلانیت ماهوی یا ارزشی. او فکر می‌کند تنشی میان این دو نوع عقلانیت در دنیای مدرن وجود دارد. می‌توان چارچوب نظری و تحلیلی بر مبنای عقلانیت صوری و عقلانیت ماهوی (ارزشی)، درجه تنش یا انطباق بین آنها پایه‌گذاری کرد که مسئله ناترازی‌ها و کمبود در صنعت و اقتصاد ایران را توضیح داد.

از نظر وبر، عقلانیت صوری، عقلانیت اقتصادی و مبتنی بر بازار است که به شکل عددی، قابل بیان و محاسبه است. در این عقلانیت، محاسبات فنی و اقتصادی یعنی جست‌وجوی بهترین ابزار برای رسیدن به هدف مدنظر است. در مقابل عقلانیت ماهوی یا ذاتی مطرح می‌شود، به این معنا که صرف محاسبات اقتصادی و فنی کافی نیست؛ یعنی لازم است به جز اهداف اقتصادی و بازاری، اهدافی مبتنی بر مباحث ارزشی مانند عدالت اجتماعی و برابری اجتماعی برجسته شود. عقلانیت ماهوی (ذاتی) براساس عقلانیت صوری محک زده نمی‌شود بلکه این عقلانیت درباره ارزش‌های مطلق یا رابطه با محتوای بخصوصی است که کنش اقتصادی باید معطوف به آن باشد. معیارهای سوسیالیستی و کمونیستی که غالبا شامل عناصر برابری و عدالت اجتماعی می‌شود، یک نمونه از عقلانیت ارزشی است. اما گاهی عقلانیت ارزشی دلالت بر این دارد که منافع گروه‌های خاصی باید تأمین شود یا قدرت سیاسی در اختیار عده خاصی باشد. در چنین مواقعی این معیارها برای قضاوت درباره نتیجه کنش اقتصادی به کار می‌روند. براساس‌این محاسبات و عقلانیت صوری و اقتصادی بدون در نظر گرفتن ارزش‌های خاص، ناچیز و مذموم فرض می‌شود؛ یعنی قضاوت ارزشی درباره عقلانیت صوری و بازاری برجسته می‌شود.

از نظر وبر، تنظیم بازار و اقتصاد به‌عنوان یک سیاست عقلایی با آزادی صوری بازار و گسترش قابلیت عرضه کالاها همراه بوده است. تنظیم (نه هدایت و برنامه‌ریزی بازار و اقتصاد) در وهله نخست در راستای به حداکثر رساندن فرصت‌های کسب تمهیدات اقتصادی برای شرکت‌کنندگان در بازار است اما اگر تنظیم اقتصاد و بازار دارای عقلانیت صوری نباشد، نه‌تنها منافع شرکت‌کنندگان در بازار تأمین نمی‌شود، بلکه اقتصاد در راستای منافع گروه‌های خاص قرار می‌گیرد. در برخی مواقع نتیجه فرایندی که از عقلانیت صوری دور می‌شود، حذف موقتی یا دائم اشیا، کالاها، افراد و بنگاه‌های خاصی از جریان بازار است. در چنین مواقعی گفته می‌شود بازار و اقتصاد در راستای به حداکثر رساندن منافع گروه‌های خاصی مبتنی بر نوع نگاه خاصی به عقلانیت ارزشی است.

در ابتدای شکل‌گیری جمهوری اسلامی ایران، عقلانیت صوری و بازاری تا حدودی به خاطر برچسب سرمایه‌داری، طرد و تابع عقلانیت ارزشی شد. به این معنا که عقلانیت ارزشی یعنی عدالت، برابری و توزیع عادلانه منابع موضوع اصلی شد. در ادامه عقلانیت ارزشی یعنی توزیع و عدالت به گونه‌ای پیش رفت که امتیازات اقتصادی و انحصارات برای مسئولان، بنگاه‌ها و افراد خاصی رقم بخورد.

ادامه در صفحه ۸

برگزیده‌ها

رمزگشایی از کمپین استعفای رئیس‌جمهور
کذب‌سازی استعفا از کجا آب می‌خورد؟

مخالفان خارج‌نشین؛ رادیکال‌های کینه‌ای

۲

افزایش فشارها بر جاستین ترودو در بحبوحه مشکلات داخلی و خارجی

سیلی واقعیت بر چهره سلبریتی

۵

زمان قاتل پرسپولیس

کریم باقری؛ سرمربی موقت پرسپولیس

۹

نگاه

گزارش یک جشن

یادداشتی از زینب تعالی

۸

یک قاب تجربه

دولت وفاق- توسعه و رفع ناترازی‌ها

جلیل سازگارنژاد

رئیس‌جمهور پزشکیان در هنگام گزارش عملکرد صدروزه دولت، به ناترازی‌های گوناگون مانند ناترازی‌های مالی، انرژی، محیط زیست (و به نظر نگارنده، ناترازی قدرت سیاسی و اجرائی رئیس‌جمهور و نبود تراز بین مسئولیت‌ها، وظایف و اختیارات مانند رفع فلیترینگ و...) اشاره کرد و آنها را مانع تحقق اهداف و برنامه‌های دولت ذکر کرد. دکتر پزشکیان با تکیه بر تخصص پزشکی خود، پیوسته از منتقدان نسخه‌های کوتاه‌مدت و مُسکن برای حل درمان دردهای مزمن بوده است. اینک با توسل به شیوه کنترل مصرف و محدودسازی استفاده از انرژی که البته به نوبه خود اقدامی بایسته است، به مبارزه با ناترازی‌های کشور پرداخته است. بدون‌شک ناترازی‌ها با این روش‌ها ممکن است برای دوره موقت مؤثر واقع شود اما قطعا نمی‌تواند به حل مشکل کمک اساسی کند، بنابراین باید در جست‌وجوی راه‌حل‌های بنیادی و پایدار بود. خوشبختانه نمونه‌های فراوانی از تجارب بین‌المللی در این زمینه وجود دارد که چنانچه اراده سیاسی حاکمیت و دولت بر رفع ناترازی‌ها باشد، می‌توان از آنها بهره و الگو گرفت. به‌عنوان شاهدی آشکار پس از جنگ جهانی دوم که بخش‌های گسترده و مهمی از زیرساخت‌ها به‌ویژه نیروگاه‌ها و کارخانه‌ها و... و نیروهای انسانی ماهر ژاپن از میان رفت، آنها با اتخاذ دو سیاست و یک تصمیم استراتژیک به مدار زندگی بازگشتند و در عرصه داخلی با انتخاب شعار «اول کشور من، دوم شرکت و حزب من و سوم خود من»، منافع ملی را بر هر منفعتی مقدم ساختند و به عبارتی هر ژاپنی فعالیت و تلاش خود را ابتدا معطوف به منافع کشورش و در مراتب بعدی برای شرکت و شخص خود تنظیم کرد و آن را به یک فرهنگ ملی مبدل کرده و...

ادامه در صفحه ۸